

# Na slijedećim Igrama po prvi puta - karate

**Broj sportova na Olimpijskim igrama se učestalo povećava, a time postoji mogućnost da će se na nekim od slijedećih Igara pojaviti još neki od borilačkih sportova. Razlog tomu leži i u činjenici da određeni borilački sportovi imaju ogromnu gledanost i popularnost**



David "Sensei" Stainko,  
prof. kineziologije

Na poslijeratnim Olimpijskim igrama u Londonu 1948. godine, proslavio se mačevalac u floretu iz Francuske, J. Buhan, koji je ostvario u sedam borbi sedam pobjeda, a da je za to vrijeme svega sedam puta bio pogođen. Također je ostao upamćen i po tomu što je nakon finalne pobjede prišao sucu te ga srdačno poljubio u čelo. Na Igrama se istaknuo i mačevalac R. Karpati, kao i poznati boksač, Mađar Laszlo Papp, koji započinje svoju karijeru uspješnog olimpijskog pobjednika.

Na Olimpijskim igrama u Helsinkiju 1952. godine boksački turnir je bio posebno interesantan i to u lakoj kategoriji u kojoj superiorno pobjeđuje sve suparnike Amerikanac F. Paterson, dok Mađar Papp nema premca u polusrednjoj kategoriji. Turnir će ostati upamćen i po finalnoj borbi u teškoj kategoriji u kojoj Amerikanac E. Sanders dominira, dok Šveđanin I. Johannson učestalo izbjegava borbu, tako da već u 2. rundi zbog očite pasivnosti biva diskvalificiran, pa mu iz tog razloga nije čak ni dodijeljena srebrna medalja. Johannson se kasnije proslavio kao profesionalac, a u New Yorku 1959. godine osvaja titulu svjetskog prvaka, dok je neumoljivi te iznimno hrabar i srčan borac Sanders kasnije smrtno stradao od posljedica nokauta kojeg je zadio u jednoj borbi.



## Veća radost zbog bratove medalje nego vlastite

Na Igrama 1952. godine ponovno se proslavio mačevalac iz Milana, Talijan E. Mangiarotti, te norveški takmičar u streljaštvu J. Larsen, koji se ističe u disciplini pištolj. Nakon duže pauze ponovno se pojavljuje i pobjeđuje francuski mačevalac u floretu C. D'Oriola, koji se više raduje te slavi pobjedu brata Piera i njegovo osvajanje medalje u preponskom jahanju, nego svoju vlastitu.

Olimpijada u Melbourneu 1956. godine ostat će u posebnom sjećanju po boksačkim mečevima Mađara L. Pappa, koji je tri puta za redom osvojio zlatnu medalju na trima Olimpijskim igrama. Igre su bile zanimljive i po mačevaocima Talijanu E. Mangiarottiju, te Francuzu C. D'Orioli, ali i po bacaču koplja iz Norveške E. Danielsenu koji postiže svjetski rekord od 85,71 m, bačenom po snažnom vjetru i iznimno lošem vremenu (bacanje koplja je jedina borilačka atletska disciplina).

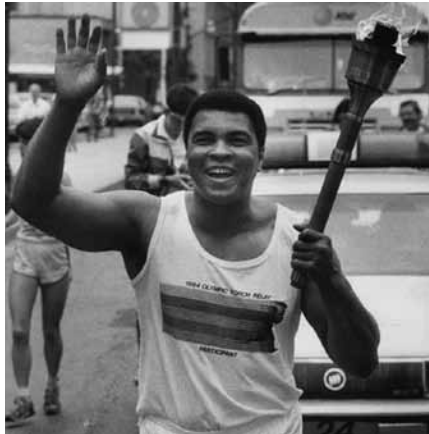
Olimpijada u Rimu 1960. godine posebno je ostala u sjećanju po tada iznimno atraktivnim borilištima, kao na primjer borilištu za hrvače koje se nalazilo u poznatoj Meksencijskoj bazilici. Na Igrama se posebno izdvojio američki boksač Casius Clay (Muhammad Ali), koji je nakon OI prešao u profesionalce te postao jedan od najuspješnijih boksača svih vremena. Clay je u poluteškoj kategoriji s tek navršениh 18 godina pobijedio Poljaka Z. Petrzykowskog. Clay ostaje zapamćen i po posebnom pobjedničkom plesu nakon finalnog meča i njegove posljednje amaterske pobjede, a profesionalni prvak svijeta postaje 1964. godine. Clay kasnije mijenja ime, prešavši na Islam, u Muhammad Ali. Na igrama u Rimu posebno se ističu i ruski mačevaoci koji uspješno propagiraju rusku školu (stil) mačevanja. Uz ruske mačevaoce istaknuli su se i posebno dobri kubanski mačevaoci. Na Olimpijskim igrama u Tokiju 1964. godine pobijedio je nizozemski judaš

Anton Gesing u apsolutnoj kategoriji, pobjedom nad japanskim sportašem A. Kaminagu, blokirajući ga sa svojih 111 kg na tlu. Na boksačkom turniru posebno se istaknuo Amerikanac J. Frasier u teškoj kategoriji, kasnije profesionalni prvak svijeta iz 1968. godine. Na mačevalačkom turniru dominiraju mađarski mačevaoci u sablji te ruski u floretu.

### Hrvački sport

Na Olimpijadi u Mexico Cityu 1968. godine u boksačkom turniru Englez C. Finegan u srednjoj kategoriji u četvrtfinalu pobjeđuje Hrvata M. Parlova. Oba boksača su nakon Igara uspješno nastavili boksačku karijeru kao profesionalci. Ipak od svih boksača na turniru najviše se istaknuo američki boksač u teškoj kategoriji G. Foreman, koji na turniru nema sebi ravnog protivnika. Gledatelji i sportski komentatori komentiraju da Foreman umjesto ruku ima maljeve. Foreman 1974. godine postaje profesionalni svjetski prvak. Boksački će turnir za mnoge ostati i u sjećanju po borbi između Meksikanca A. Roldana i Amerikanca A. Robinsona u pero kategoriji. Meksikanac je pobijedio nakon jednog snažnijeg udarca jer je Robinson bio uzdrman, a sudac u ringu mu prebrzo broji ne dozvolivši mu da se nimalo oporavi, te odmah prekida borbu. Meksička publika i Roldan frenetično slave, dok TV komentatori prenose da je sudac Robinsonu prebrzo brojao te da mu nije uopće pružio nimalo vremena za oporavak i mogućnost da eventualno nastavi borbu. Na Igrama su se posebno istaknuli i japanski borci ali ne samo u judu, već i u hrvanju. Bilo je očito da i hrvački sport ima svoje poklonike u Japanu.

Olimpijske igre u Münchenu 1972. godine zapamćene su po terorističkom činu pri kojem stradava 11 sportaša iz Izraela, među kojima su i dva hrvača te njihovi treneri. Igre su upamćene i po odličnom boksačkom turniru, na kojemu se po prvi puta na Olimpijskim igrama pojavljuju boksači iz Kube, propagirajući svoj način boksa. Među njima posebno se istaknuo Teofilio Stevenson u teškoj kategoriji, koji je visok 2,02 cm i koji nakon nekoliko prijašnjih godina dominacije američkih boksača u toj kategoriji, uvjerljivo osvaja turnir. Na judo takmičenju Nizozemac V. Ruska pobjeđuje Nijemca K. Glanna u teškoj kategoriji, nakon što izvodi jednu brzu i neočekivanu akciju, te osvaja



Muhammad Ali (C. Clay)

zlatnu medalju. I u apsolutnoj kategoriji uspijeva pobijediti u finalnoj borbi, pa Ruska slavi, a njime i njegov trener i sunarodnjak Gesing, koji kaže da napokon slavi za pobjede u svim kategorijama. Gesing se tako dokazao i kao odličan trener. Hrvački turnir iznjedrio je ime američkog hrvača C. Taylora u slobodnom stilu, koji je bio daleko najteži od svih hrvača s nevjerojatnih 180 kg, a pobjeđivao je tako što bi tijelo doslovno srušio na protivnika i kao prešom onesposobljavao svaki pokret na tlu. Takvu borbu nitko nije cijenio. Ipak, prvo mjesto osvojio je Rus Medvedev, drugo Bugarin Dovalijev, dok je Taylor bio treći.

Olimpijada u Montrealu 1976. godine ostat će u sjećanju i po tome jer je prva medalja bila osvojena u streljaštvu, a osvojio ju je strijelac pištoljem V. Potteck iz DDR-a, pogodivši 573 kruga. Izvrstan uspjeh ostvarili su njegovi sunarodnjaci i u mačevanju. Na boksačkom turniru zlatnu medalju u poluteškoj kategoriji osvaja Amerikanac L. Spinks, koji nakon Igara nastavlja uspješnu karijeru i kao profesionalac. U velter kategoriji zlatnu medalju je osvojio američki boksač S. Ray Leonard, koji kasnije prelazi u profesionalce i postaje jedan od najvećih boksača svih vremena.

### Bojkot SAD-a

Olimpijadu u Moskvi 1980. godine bojkotirale su SAD i zemlje koje su bile njihove pristalice. Igre će ostati posebno upamćene i po atletičaru A. Veisu koji pobjeđuje u trčanju na 100 m, s rezultatom 10,25, iako su mu se prije takmičenja ostali takmičari podsmjehivali i rugali zbog njegovog načina treniranja, a koji je između ostalog uključivao i svakodnevno iscrpljujuće

udaranje po boksačkoj kruški. Na boksačkom turniru dominiraju kubanski boksači, a samo se Rus A. Sabirov uspijeva umiješati među najbolje. Na tim Igrama, Kubanac T. Stevenson osvaja svoju treću titulu (treći puta za redom osvaja zlatnu medalju). Mnogi kao zanimljivost boksačkog turnira ističu i tu da boksači iz Azije na čitavom turniru nisu zadali svojim protivnicima niti jedan udarac. Na judo turniru nedolazak japanskih takmičara promovira judo borce iz drugih zemalja kao npr. Talijana Parisia, koji se na Igrama bori u teškoj kategoriji za Francusku, Belgijanca Van der Wallea, koji se bori u kategoriji do 95 kg, Švicarca Rothlisbergera koji se bori do 86 kg, Talijana Gambu do 71 kg, kao i Francuza Reya, prijašnjeg svjetskog prvaka koji u finalu pero lake kategorije atraktivno pobjeđuje Kubanac Rodrigeza. Njegovi sunarodnjaci francuski mačevaoci bili su u centru pažnje na mačevalačkom takmičenju, a posebno se istaknuo svjetski šampion iz 1979. godine F. Ribud, koji i pod jakom temperaturom osvaja "samo" brončanu medalju iza svjetskog šampiona iz 1977. Švedanina Harmenberga i Mađara Kolzonaja. Niti njegov sunarodnjak Zolio ne uspijeva u borbi protiv Rusa Smirnova uzeti zlatnu medalju, pa su francuski mačevaoci razočarani. Ipak kada 22-godišnja djevojka P. Trincket hrabro i smireno pobjeđuje svoju suparnicu u floretu, njena pobjeda donosi Francuskoj jednu od šest zlatnih medalja na tim Igrama i Francuzi mogu slaviti, jer je čast francuskog mačevanja obranjena. U streljaštvu Finac Pikolanens s 2455 poena i Ruskinja Losaberickova sa 2491 poenom pobjeđuju i odnose zlatne medalje na sam zadnji dan Igara.

Na Olimpijadi u Los Angelesu 1984. godine dominiraju hrvači iz azijskih zemalja, dok Amerikanci favoriziraju svojega



Teofilio Stevenson



borca Kempa. U mačevanju favorizirani su mačevaoci iz Francuske i Italije, a Francuzi na Igre dolaze i kao aktualni svjetski prvaci u maču. Na judo turniru slavu stiče japanski takmičar u apsolutnoj kategoriji T. Yamashita, svjetski prvak iz 1979., 1981. i 1983. godine. Boksачkim ringom dominiraju boksači iz Amerike i Europe. Igre će ostati upamćene i po takmičenju u streličarstvu na kojemu je nastupila paraolimpijka iz Novog Zelanda, Neroli Fairhall i osvojila 35. mjesto. Neroli je prva paraolimpijka koja se natjecala na Olimpijskim igrama, nakon što je na paraolimpijadi u Anrhemu osvojila zlatnu medalju. Neroli je tim činom dokazala da se i hendikepirane osobe mogu ravnopravno takmičiti s ostalim sportašima.

Olimpijada u Seulu 1988. godine ostat će upamćena po tome jer je demonstracijski sport bio tae kwon do, u kojem su domaćini tj. korejski borci pokazali najviše umještosti. Na Igrama u Seulu započinje svoj pobjedonosni niz osvajanja olimpijskih medalja ruski hrvač Aleksandr Kareljin, koji uz Švedanina C. Westergrena i Rusa A. Medveda postaje jedan od osvajača triju zlatnih olimpijskih medalja. U judu se ponovno proslavio Japanac Hitoshi Saito, te tako postao dvostruki prvak, najprije iz Los Angelesa, pa i iz Seula. Na istim Igrama ostati će upamćen i boksački turnir, ali na žalost po velikom incidentu i sveopćoj tučnjavi pokraj ringa, zbog čega je boks kao sport gotovo bio izbačen iz obitelji olimpijskih sportova.

### Bez dostojnog protivnika

Na Olimpijskim igrama u Barceloni 1992. godine, olimpijsku vatru zapalio je streličar, paraolimpijac, Antonio Rebollo. Na Igrama se posebno istaknuo kubanski boksač Felix Savon koji u svojoj kategoriji nema dostojnog protivnika, isto kao i ruski hrvač A. Kareljin koji s lakoćom pobjeđuje sve svoje protivnike.

Na Igrama održanim u Atlanti 1996. godine, situacija je, može se reći, identična jer su i boksač F. Savon i hrvač A. Kareljin, bez dostojnog protivnika te s lakoćom pobjeđuju sve svoje protivnike i osvajaju zlatnu medalju. Na boksačkom turniru su se pojavili dvoje kasnije vrlo poznatih i popularnih boksača profesionalaca, a to su Floyd J. Mayweather Jr i Wladimir Klitschko. Dok je na Igrama Klitschko osvojio zlatnu medalju, Floyd je osvojio brončanu u kategoriji do

57 kg. Njegova borba protiv bugarskog boksača Serafima Todorova je za mnoge znalce boksa i danas vrlo zanimljiva jer su mnogi treneri, kao i neki suci kazali da udarci koje je uputio Mayweather nisu bodovani, dok su udarci od Todorova bodovani iako nisu ispravno izve-

## Svake su Olimpijske igre imale svoje junake, odnosno sportaše koje se pamti, one koji su ušli u legendu sporta i svojim značenjem u povijest ljudskog roda

deni. Floyd je odmah nakon Igara prešao u profesionalce. Igre će ostati u posebnom sjećanju i po činjenici da je olimpijsku vatru zapalio legendarni boksač Muhammad Ali.

Olimpijske igre u Sidneyu 2000. godine donijele su pobjedu kubanskom boksaču Felixu Savonu koji je osvojio svoju treću zlatnu medalju, dok se na hrvačkom turniru dogodila senzacija kada je Rus A. Kareljin koji je dominirao čitavo vrijeme turnira sve do finala, izgubio u finalnoj borbi od Amerikanca R. Gardnera, prijašnjeg pobjednika Panameričkih igara. U 4. minuti borbe Gardner neočekivano osvaja bod, a Kareljin, ne mogavši se više vratiti u svoj ritam borbe, gubi borbu i time Gardner postaje senzacija broj jedan igara u Sidneyu. N tim se Igrama pojavila i talijanska mačevateljica Valentina Vezzali koja je započela svoj pobjednički niz osvajanja Olimpijskih zlatnih medalja: 2000., 2004. u Ateni i Pekingu 2008.

### Greška suca i natjecatelja

Na Olimpijadi u Ateni 2004. godine, u takmičenju u streličarstvu dominirali su južnokorejska sportašica Park Sung Hjon i Talijan Marzo Galiazzo, dok se već spomenuta njegova sunarodnjakinja Valentina Vezzali proslavila u mačevanju (florete). U maču se posebno istaknula Mađarica Timea Nagy. Na Igrama je vrlo uspješan bio i poznati strijelac Amerikanac Kimberliy Rhode. Svakako treba spomenuti i odlične strijelce u pištolju Kineze Du Li i Wang Yifu. Na judo turniru najbolji su bili Gruzijac Zurab Zviadora i Japanac Tadahro Nomura. Na Igrama u Ateni je nastupio i ruski (Kazahstan) boksač Genady Golovkin, koji je osvojio srebrnu

medalju, da bi nakon Igara nastavio boksat kao profesionalac i postao vrlo uspješan profesionalni boksač.

U Pekingu 2008. godine, svojim borbama u hrvanju proslavio se Grk Ilia Iliadis, osvojivši prvo mjesto, da bi na sljedećim Igrama u Londonu zauzeo drugo mjesto. Na Igrama u Pekingu se istaknuo i talijanski boksač Robert Cammarelle, koji je bio svjetski prvak 2007. i 2009. godine te viceprvak 2013. godine. Dobro je kotirao i njegov sunarodnjak mačevalac Andrea Baldini. Igre će neki pamtiti i po tome što je kubanski takmičar u tae kwon dou Andre Matos, nezadovoljan jednom sudačkom odlukom, udario suca. Naime, Andre je uzeo pauzu kako bi ustanovio je li povrijeđen, a sudac ga je zbog te pauze diskvalificirao. Mnogi treneri su poslije komentirali da su oboje učinili pogrešku, i sudac i Matos, koji je dobio doživotnu zabranu takmičenja. Na Igrama je u judu uspješno nastupio i Japanac Satoshi Ishi, koji je poslije Igara prešao u MMA borce.

Na Olimpijskim igrama u Londonu 2012. godine posebno su se istaknuli kineski mačevalac Sheng Lei i judo takmičarka iz Brazila Sarah Menezes, te francuski takmičar Tedy Rinier koji je nakon osvajanja zlatne olimpijske medalje u judu, osvojio i prvenstvo svijeta. Za mnoge će judo takmičenje ostati u posebnom pamćenju po borbama i nastupu Amerikanke Kayla Harison, koja je osvojila zlatnu medalju u kategoriji do 78 kg., a isti uspjeh je ponovila i na Igrama u Riju 2016. godine, da bi kasnije 2017. godine u Budimpešti osvojila titulu svjetske prvakinja. Kayla se 2018. godine okušala i kao MMA takmičar. Na judo turniru briljirao je i takmičar iz Rusije Tagir Khaibulaev koji se je takmičio u kategoriji do 100 kg. Na Igrama u Londonu, kao takmičari u tae kwon dou, svojim borbama posebno su oduševili Španjolac Joel Gonzales te Argentinac Sebastian Crismanich u muškoj konkurenciji, dok su se među ženama izdvojile Kineskinja Wu Jing Yu i takmičarka iz Južne Koreje Hwank Kyung-Seon. U streljaštvu posebno se dojmilo takmičenje u disciplini trap, gdje se proslavio hrvatski strijelac Giovanni Cernogoraz. Igre u Londonu će za mnoge ostati posebno upamćene i po činjenici da se je po prvi puta na Olimpijskim Igrama službeno održalo takmičenje u ženskom boksu. Na Igrama je olimpijsku zlatnu medalju u superteškoj



Valentina Vezzali



Kayla Harrison

kategoriji osvojio engleski boksač Anthony Joshua, kasnije proslavljeni profesionalni svjetski šampion. Neki će Igre pamtit i po pobjedi talijanskih mačevatelja nad Ruskinjama u floretu. Ipak, za mnoge ljubitelje borilačkih sportova Igre su ostale u sjećanju zbog sramotne polemike oko najstarijeg borilačkog sporta, kao i želje nekih članova Olimpijskog odbora da se hrvanje izbac i iz programa olimpijskih sportova. Neki od članova Odbora su navodili kao razlog za izbacivanje hrvanja iz programa, manji interes publike i slično. Srećom 2013. godine Odbor je te prijedloge odbacio kao neosnovane.

### **Trijumfu američke takmičarke u judu**

Igre u Riju 2016. godine mnogi će pamtit po ponovnom trijumfu američke takmičarke u judu Kayle Harison, koja je osvojila svoju drugu zlatnu medalju te tako nakon Londona, ponovila uspjeh i u Riju. Na Igrama su dominirali takmičari u tae kwon dou, Radik Isajev iz Azerbajdžana u kategoriji iznad 81 kg, te u kategoriji do 80 kg takmičar iz Obale Bjelokosti Cheich S. Cisse. Među takmičarkama u tae kwon do-u treba izdvojiti Engleskinju Jade Jones u kategoriji do 57 kg, te južnokorejke Kim So-Hui i Oh Hye- Ri. Na mačevalačkom turniru najbolji su bili Mađar Aron Szilagyi u sablji i Talijan Daniele Garozzo u floretu. Treba istaknuti i američke mačevaocice Alexandera Massialasa i Timura Safina, kao i njemačkog mačevaoca Gauthiera Grumiera koji su uspješno nastupili kako u pojedinačnoj, tako i u ekipnoj konkurenciji. Među takmičarkama dominirala je Ruskinja Jana Egorian koja je pobijedila kao takmičarka u sablji, pojedinačno i ekipno. Japanske takmičarke su na Igrama posebno dominirale u jednom

borilačkom sportu, ali ne kako bi mnogi odmah pomislili u judu, već u hrvanju. Japanske hrvačice su osvojile čak četiri zlatne i jednu srebrnu medalju: Eri Tosa-ka do 48 kg, Kaori Icho do 58 kg, Risako Kawai do 63 kg i Sara Doshu do 69 kg. Srebro je osvojila Saori Yoshiba u kategoriji do 53 kg. Kaori je tim uspjehom osvojila svoje drugo zlato na Olimpijskim Igrama, poslije zlata u Londonu u kategoriji do 63 kg. Među hrvačima treba istaknuti takmičara iz Armenije Artura Aleksanyana u grčko rimskom stilu borbe u kategoriji do 98 kg, te turskog takmičara Taha Akgula koji je pobijedio sve svoje suparnike u slobodnom stilu u kategoriji do 125 kg. Igre će ostati zabilježene i po tome što su sve zlatne medalje u streljarstvu otišle u samo jednu zemlju - Južnu Koreju. Naime, takmičari iz Južne Koreje su pobijedili i pojedinačno i ekipno, a posebno treba istaknuti pojedinačne pobjednike Ku Bon-Chana u muškoj te Chang Hye-Jin u ženskoj kategoriji. Na takmičenju u streljaštvu u disciplini trap pobijedio je takmičar iz Hrvatske Josip Glasnović i time ponovno potvrdio dominaciju hrvatskih strijelaca u toj disciplini. Boksачki turnir će ostati upamćen po pobjedi u superteškoj kategoriji francuskog takmičara Tony Yoka, koji je prvi Francuz osvajač zlatne medalje u kategoriji iznad 91 kg. Ipak mnogi će boksački turnir posebno pamtit po tome jer je Amerikanka Claresha Shields u kategoriji do 75 kg osvojila svoju drugu zlatnu medalju. Nakon Igara u Londonu, ona je uspjela osvojiti zlato i u Riju, i time ući u legendu olimpijskog sporta.

Najviše medalja osvojenih na Paraolimpijskim igrama osvojio je švedski strijelac Jonas Jacobsson, koji je na različitim Igrama ukupno osvojio čak 28 medalja.

Biatlon je na programu zimskih Olimpijskih igara od 1960. godine, a među sportašima biatloncima posebno treba izdvojiti legendarnog Norvežanina Olea E. Byoerndalena, koji je ukupno osvojio čak 13 medalja nastupivši na četiri Olimpijskih igara.

Godine 2010. u Pekingu, održane su takozvane zasebne Olimpijske igre borilačkih sportova, na kojima su nastupili takmičari u 13 disciplina. Igre je organizirala organizacija pod imenom Sport Accord, koja postoji od 1967. godine, a na čijem je čelu od 2004. godine Hein Werbrugen. Godine 2014. održalo se je isto takmičenje u Rusiji u St Petersburgu, gdje su nastupili takmičari u 15 disciplina. U povijesti modernih Olimpijskih igara na čelu olimpijskog odbora bilo je svega osam predsjednika od kojih se možemo prisjetiti dugogodišnjeg predsjednika Španjolca Huana Antonio Samarana, kojeg je na toj funkciji 2001. godine naslijedio Belgijanac Jacques Rogge, a njega je 2013. godine zamijenio Nijemac Thomas Bach. Za ljubitelje borilačkih sportova interesantno je da je Bach bivši mačevalac koji je 1976. godine na Igrama u Montrealu osvojio zlatnu medalju, a 1977. godine bio i svjetski prvak.

Broj sportova na Olimpijskim igrama se učestalo povećava, a time postoji mogućnost da će se na nekim od slijedećih Igara pojaviti još neki od borilačkih sportova. Razlog tomu leži i u činjenici da određeni borilački sportovi imaju ogromnu gledanost i popularnost. Primjera radi, možemo navesti podatak da se na UFC (MMA) takmičenjima bori čak 19 bivših olimpijskih šampiona. Slijedeće Igre održat će se 2020. godine u Tokiju, a među mnogim sportovima, po prvi puta na Olimpijskim Igrama, pojavit će se i karate. ■